

Forfatter: Andersen Bille , Carl Steen

Titel: BREV TIL: Rosenørn-Lehn, Otto Ditlev FRA: Andersen Bille , Carl Steen (1872-06-16)

Citation: Andersen Bille , Carl Steen : "BREV TIL: Rosenørn-Lehn, Otto Ditlev FRA: Andersen Bille , Carl Steen (1872-06-16)", i *Det nordslesvigske Spørgsmaal, 1864-1879 - aktstykker og breve til belysning af den danske regerings politik (3. bind)*, Henrik Koppels, s. 103. Onlineudgave fra Danmarks Breve: <https://tekster.kb.dk/text/letters-001825006-003-shoot-L0018250060030073.pdf> (tilgået 29. april 2024)

Anvendt udgave: Det nordslesvigske Spørgsmaal, 1864-1879 - aktstykker og breve til belysning af den danske regerings politik (3. bind)

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs Public Domain-erklæringen](#)

Folketingsmand Carl St. A. Bille til Udenrigsminister Baron Rosenørn-Lehn. Kjøbenhavn, 16. Juni 1872.

Paa en nylig endt Rekreatjonsrejse benyttede jeg et Ophold i Berlin, hvor den tydske Rigsdag var samlet, til efter min Sædvane at stifte Bekjendtskab med forskjellige Personligheder, der enten gjennem Pressen eller som Deputerede udøve Indflydelse paa de offentlige Anliggender, og ved Samtaler med dem søge direkte Kundskab om Opfattelsen af Spørgsmaal, som berøre vort Fædrelands Interesser. ¹⁾ Det var fortrinsvis det nordslesvigske Spørgsmaal, Preussens og Tydsklands Stilling til Pragerfredens Artikel V, hvorom disse Samtaler drejede sig, og skjøndt ingen af dem, med hvem jeg har drøftet denne Sag, indtager nogen officiel Stilling eller har kunnet tale paa den preussiske Regerings Vegne, saa har det dog forekommet mig rigtigt at meddele det Indtryk, som jeg ad denne Vej har modtaget af dette for Danmark saa betydningsfulde Anliggendes nuværende Stilling, til Deres Excellence, henstillende til Deres Afgjørelse, om De maatte finde Dem foranlediget til videre at benytte denne Skrivelse. Jeg skal endnu kun forudskikke, at jeg selvfølgelig i alle de Samtaler, jeg har ført, stærkt og gjentagende har fremhævet min rent private Stilling samt betonet, at jeg, uden nogensomhelst Kundskab til den danske Regerings Hensigter, kun i min Egenskab af dansk Rigsdagsmand og tidligere dansk Journalist ²⁾ ønskede at kjende den paa tydsk Side raadende Opfattelse.

s. 104 Det nordslesvigske Spørgsmaal er den offentlige Mening i Tydskland inderlig ubehageligt; man hører det nødvendig omtale, skyder det helst tilside som »verblasst« eller »aus der realen Politik fast ausgeschieden«, og om man end i private Samtaler tilsidst indrømmer, at det maa løses, og helst bør løses paa en imod Danmark billig Maade, saa vover Anerkjendelsen heraf sig sjelden ud over Lønkammeret. Med een eller to Tydskere er det forholdsvis let at komme paa det Rene om, hvad Ret og Billighed kræver, men saasnart der bliver tre eller fire, saasnart den solidariske tydske Følelse kan gjøre sig gjældende, holder Retfærdigheds- og Billigheds- følelsen op for at lade Erobringslysten og Troen paa den tydske Kulturs Velsignelser for enhver anden Folkestamme blive eneherkende. Mange tydske Journalister have under fire Øjne indrømmet baade det Kloge og det Retfærdige i en liberal Opfyldelse af Pragerfredens Art. V, men ingen tør eller vil sige det Samme offentlig; ethvert Blad frygter for at lide samme Skjæbne som »Köln. Zeit.«, der ligefrem har tabt i almindelig Indflydelse ved at insistere paa Traktatens Opfyldelse og idelig spottes for sin »fixe Idee«, sin »marotte« i dette Punkt. »Man vilde stene mig, hvis jeg sagde dette offentlig« — yttrede en af de indflydelsesrigeste berlinske Hovedredaktører til mig efterat være bragt til at erkjende, at der dog mulig kunde være Tale om en Delingslinie fra Gjenner Bugt til Höyer. Ikke destomindre er der med denne Uvillie og Uutilbøielighed til offentlig at vedstaae, hvad man nødes til privat at indrømme, hos Mange forenet et stærkt og oprigtigt Ønske om at faae Forholdet til Danmark bragt paa det Rene. Hvad enten man erkjender Nordslesvigernes nationale Ret i og for sig eller kun bøjer sig for den Traktat, som Fyrst Bismarck nu engang har »begaaet den Fejl« at afslutte, hvad enten man indrømmer en »Ehrenverpflichtung« eller kun vil høre om en »Ehrensache«, saa ønsker man at see dette Mellemværende afgjort, at faae denne dog altid ubehagelige Historie bragt ud af Verden og komme i et godt s. 105 Forhold igjen til Danmark, til det skandinaviske Norden. Hvad man længst dvæler ved, er Tvivlen om, at Danmark virkelig vil lade sig forsone, at man kan komme til en Afgjørelse, der uden at opoffre, hvad Tydskland menes ikke for nogen Pris at kunne give slip paa, nogenlunde kan tilfredsstille Danmarks Krav og forvandle denne fjendligsindede Nabo til en sympathetisk Ven. Man røber den højeste Grad af Sensibilitet ligeoverfor enhver, selv nok saa ubetydelig, Yttring af den nationale Uvillie fra dansk Side, som man ikke kan nægte er naturlig og forskyldt ved Tysklands hele Optræden imod os, og man forlanger Vidnesbyrd om, at en anden Stemning imod Tydskland er indtraadt i Danmark og i det skandinaviske Norden. Svarer man da, at Begyndelsen netop maa skee fra tydsk Side ved at vise Redebonhed til at opfylde den Traktat, ud over hvilken Danmark intetsomhelst Ønske nærer, saa hedder det atter, at der maa komme en Impuls fra dansk Side, at Initiativet maa tages herfra. Denne Skyden over fra den Ene til den Anden er maaskee den største af de Vanskeligheder, som frembyde sig for en nyttig Behandling af Emnet i den danske og den tydske Presse.

Men over alle disse Yttringer og alle de Udviklinger, hvortil de give Anledning, er der een Hovedbetragtning, som har mødt mig hos saagodtsom alle dem, med hvem jeg har talt, hvad enten de tilhørte det ene eller det andet Parti, hvad enten de viste sig personlig stemte for en mindelig Overenskomst med Danmark eller troede at kunne afgjøre Alt ved en Henviisning til Preussens »Machtstellung« og den tydske Nationalitets Velsignelse som Kulturbringer. Det er den, at Alt i denne Sag beroer paa den tydske Regering, at den kan gjøre, hvad den vil, uden at bryde sig om den offentlige Mening, at Fyrst Bismarck her som i saa meget Andet er uindskrænket Herre. Meningerne vare delte om Nyttens af at bearbejde Stemningen gjennem Pressen, men desto mere samstemmende om, at Sagen kunde være ordnet i et Nu, s. 106 naaer Bismarck vilde det, men at han ogsaa er den Aller-Eneste, som helt magter denne Sag, fordi kun han har den Autoritet, som kræves til at imponere alle Parter og overvinde den Modstand, som for enhver Anden vilde voxte op til at blive uovervindelig eller dog ialfald saa farlig, at neppe Nogen vilde vove at udfordre den.

Om da Fyrst Bismarck vil nogen Overenskomst, var et Spørgsmaal, som man ikke kunde besvare mig med samme Sikkerhed. Imidlertid vare de Fleste af den Tro, at han gjerne vil det, og navnlig var denne Opfattelse meget bestemt hos Flere, der i Anskuelse staae Bismarck nær, ja som sandsynligvis ere bekjendte med hans Tankegang paa dette særlige Omraade. Den Anskuelse, som jeg medbragte, nemlig at den nuværende Kejser var uvillig stemt imod en Tilbagegivelse af slesvigske Territorium til Danmark, blev bestridt; man

forsikkrede mig, at der fra denne Side ikke vilde være nogensomhelst Hindring at overvinde for Bismarck, at Kejseren tvertimod vilde føle sig tiltalt ved at kunne arrangere ogsaa denne Sag med Forsynet og indfrie sit givne Ord, saa at det ikke henstod som en pinlig Gjæld til hans Efterfølger.

Særdeles vanskeligt var det derimod selvfølgelig at komme til nogen Klarhed om, paa hvilke Vilkaar Fyrst Bismarck kunde ventes at være villig til at søge en Overenskomst bragt tilveje. Herom yttredes kun Gisninger, der varierede stærkt; medens en Enkelt ikke ansaae det for umuligt, at Bismarck kunde ville give selv Dybbøl og Als tilbage, vare Andre af den Anskuelse, at der ikke kunde ventes mere end en »Grændseregulering«. Derom vare dog Alle enige, at de under »Samtalerne« fra Maj 1867 til Marts 1868 ¹⁾ opstillede Fordringer om Garantier for de Tydskere, der maatte komme tilbage under dansk Herredømme, ikkun vare Paaskud, som benyttedes til at forhindre et Resultat, og at der ikke for Alvor kunde blive Tale om saadanne. Det syntes ogsaa at være s. 107en fælles Anskuelse, at en Ordning vilde lettes betydelig ved en Opgivelse fra dansk Side af Folke-Afstemningen.

Det samlede Indtryk, som jeg har modtaget af de i Berlin førte Samtaler, og som siden er blevet bestyrket ved en omhyggelig Overvejelse af den hele politiske Stilling i Øjeblikket, er dette, at et fra den danske Regerings Side taget Initiativ ikke vilde blive tilbagevist af Fyrst Bismarck, naar der til Forsøget valgtes en ved social Stilling og politisk Fortid fremragende Personlighed, som var egnet til den for den tydske Rigs-kantsler ejendommelige Forhandlingsmaade, og naar man strax uforbeholdent udtalte sin Erkjendelse af den ved Tydsklands Sejr over Frankrig indtraadte Forandring i Situationen. Netop det nuværende Tidspunkt, hvor intet større Anliggende optager Interessen, og hvor intetsomhelst Skin af Tvang eller Tryk vilde falde paa Preussen ved et eventuelt Forlig, turde være særlig skikket til et Forsøg, som selv i ugunstigste Tilfælde Intet vilde forspilde, og som dog mulig kunde føre til en saadan Løsning af Danmarks Livsspørgsmaal, der efter de givne politiske Forhold maatte erkjendes for nogenlunde tilfredsstillende, selv om den ikke opfyldte Alt, hvad vort Fædreland engang troede at turde haabe. ¹⁾

Bille.

Oreby.